

I

Când Gaittany aminti lui Ioanide că a doua zi urmau să se întâlnească la cinci, la ceaiul oferit de Saferian Manigomian, Ioanide protestă cu o vehemență crescândă.

— Dar ai spus că vii! obiectă zâmbind deconcertat Gaittany. Nu înțelesese bine, sau aruncase vorba din politeță, fără a medita mai mult, pretindea el. Și intră într-un șuvoi de explicații, cu mult prea abundente. Casa lui Manigomian nu-i plăcea, excesul de iarbă din curte îi deștepta imaginea cimitirului, individul avea prea mare respect de vegetal și lăsa scaietele să crească în crăpături de trotuar. Totdeauna spusese că arhitectura trebuie să se purifice de orice natură vie. Intrarea cu coloane de tencuială îi făcea rău.

— Sinistru!

— Domnule Ioanide, observă persuasiv Gaittany, însă dumneata ai spus despre casă că e superbă, că-ți aduce aminte de un monument de Palladio exilat în altă climă.

— Nu potsă sufăr, continuă Ioanide și mai îndârjit, odăile lui nemăsurate, fumurii, încărcate cu mobile de bric-a-brac. Ce-nseamnă casetoanele alea spoite, pereții zugrăviți în imitație de stil pompeian, draperiile roșii de la ferști înfoiate și legate la brâu cu cordoane, ca pe vremea prințesei Matilda? Și-apoi o să ne arate iarăși pendulul și o să ne spună să-i ascultăm apele (Gaittany tăcu, căci știa că asta era cea mai mare plăcere a lui Ioanide când mergea la Saferian). Și ce, o să ne dea ceai în aceleași cești albastre preistorice, a căror porțelană s-a tocit de buzele a nu știu câte generații? În materie de ceai nu vreau arheologie, doresc igienă, ceașcă nouă Rosenthal, fără pretenții de anticărie. În casa lui, când dă ceai, pute mereu a cafea prăjită. E o combinație de arome care nu-mi convine. Este cum aș mânca portocală cu sardele. Dar nu, la Manigomian nu mai mă duc! Soră-sa e imposibilă.

— A murit, domnule, acum un an, încercă Gaittany a întrerupe argumentația.

— A murit? E un fel de a spune, a rămas umbra, ce zic, umbrele ei multiplicat. Această femeie era geniul negrului și al jeurilor, fustele păreau că-i creșteau din carne ca niște solzi. Cred că nu le scotea niciodată, trebuie să fi avut cel puțin douăsprezece, iar pe dedesupt – pantaloni lungi de dantelă, ca pe vremea Franțuzitelor. Săraca mirosea a vechi. Sunt convins că fustele ei revin în casă ca strigoi.

— Cât ești de nedrept! obiectă timid Gaittany. Era o femeie extrem de inteligentă (și subliniind), te prețuia într-un mod deosebit.

În fond însă, Gaittany, lipsit de imaginație și foarte sugestionabil, luând în serios pe oricine se exprima cu convingere, se invadea de motivările de fantezie ale lui Ioanide, închipuindu-și că un om ca el poate avea realmente astfel de repulsii, absurde pentru altul.

— Îmi pare rău, bătu el în retragere, regret mult, am fi petrecut o oră plăcută. Ioanide însă nu părea el însuși convins de rațiunile lui, încât căuta să le consolideze. Întrebă superfluu la ce oră era ceaiul. I se spuse că la cinci, teoretic, dar că realmente nu vor fi toți decât pe la șase.

— Sigur, ripostă Ioanide, vom sta până aproape de opt, ca de obicei, când apune soarele. Ai văzut cum se vede de la el apusul? Astrul alunecă în chip vizibil, și dacă reinterpretezi mișcarea, ai sentimentul clar că tu te ridici cu pământul. Evit de la o vreme să mai ies la ceasul când apune soarele. Bucureștiul e un maidan de unde revoluția astrilor e prea spectaculoasă. Sunt bătrân, dinamica cerească mă neliniștește, îmi dă senzația de a fi veșnic în călușei. Caut orizonturi acoperite, care să-mi dea iluzia a sta pe un teren ferm. Dumneata poți să râzi, un om ca mine, care se izolează, vede universalul și ignorează particularul. De altfel sunt arhitect, ca să construiesc am nevoie de o siguranță minimă, vederea asta a învârtirii mă demoralizează. Cum am să construiesc eu pe o bilă care zboară în aer? Hotărât, nu mai ies seara. Mă scol de dimineață, lucrez în casă cu geamul deschis, în ciripitul vrăbiilor, și circul în oraș ziua, sub regim solar egal. Cum vezi, fug de orice peisaj care predispune la contemplație. De altfel, dacă aș ști că Manigomian și-a schimbat ceștile și ceaiul ar fi la o oră posibilă sau cu o lună mai târziu, când programul soarelui se modifică, aș veni.

Ioanide spunea toate aceste enormități într-un ton de badinaj, dorind parcă să insinueze că e conștient de neseriozitatea lor și că e în căutarea unui pretext fantezist. Când Gaittany plecă aproape convins, Ioanide nu-și putu reține un gând critic: „Mare dobitoc!” Cu toate acestea, el însuși începuse a crede în posibilitatea pretextelor sale. Însă în realitate lucrul era mai simplu: singura cravată pe care o putea pune într-o astfel de împrejurare i se rupsesse în mână. De unde repulsia complicată împotriva casei Saferian Manigomian.

A doua zi, Gaittany lămuri societății că Ioanide nu poate veni „luna asta”, fiindcă îl supără apusul soarelui. Răsunară felurite râsete și chiote, numai Saferian, întins pe sofa, zâmbi cu împăciuire din buzele lui groase, clătînând din cap neîncrezător. Se aflau în salon, așezați pe mari scaune încrustate cu sidef, într-un cerc în jurul sofalei, Angela Valsamaky, Panait Suflețel, Dan Bogdan, Ion Pomponescu, Bonifaciu Hagienuş, Andrei Gulimănescu, Gonzalv Ionescu, Gaittany și, evident, Smărăndache și Smărăndăchioaia.

O scurtă topografie a locului nu-i de prisos. Era o încăpere foarte mare și înaltă, de tavanul căreia atârna un gigantic lustru de alamă, autentic bisericesc, cu douăzeci și patru lumini electrice. Pe o latură se afla o sofa lată și scundă (sofaua lui Saferian), învelită cu un covor oriental, peretele respectiv fiind el însuși acoperit cu un șal turcesc bătând în nuanța tutunului uscat, iar de o parte și de alta – câte o fereastră înaltă, acoperită cu draperii de pluș roșu. Aproape îndată lângă unghiurile odăii, către acest perete, uși cu două batante, încununuate cu un fronton grec foarte complicat, cu detalii, și vopsite cu un lac alb impecabil, contrastând cu sângele închegat al zugrăvelii, se deschideau către alte odăi laterale. Pe unii din pereții cu ușa albă, deasupra unei mensole-altar de marmură, se vedea o excesiv de mare oglindă venețiană, încadrată într-o ramă îngustă de argint afumat și astfel înclinată, încât transporta tot interiorul salonului într-un plan adiacent nebulos și la un cat mai înalt. Oglinda compunea privitorului o figură negricioasă, corectată subtil, un cap de bronz. În restul salonului, în jurul a două mese rotunde de metal încrustat și intarsiat, sprijinite pe picioare de grifon, se îngrămădeau cu mult prea numeroase fotolii, bergere franceze cu tapiserie Aubusson. În mijlocul celor două mese pseudo-antice era câte un crater de marmură cu două anse din care ieșeau buchete artificiale de flori de sidef. Pe pereți, printre o sumedenie de mici picturi în ulei, reprezentând peisaje orientale,

încadrate în rame combinate din bucăți de fildeș și linii de abanos, tronau două mari portrete de femei, în rame de stuc poleit, prea de tot late și brodate ca ușile de la altare. Femeile pictate în maniera lui Mirea sau a lui Stoenescu, adică cu o mare ușurință a pensulei, dar totdeodată cu o anume veleitate rembrandtiană, semănau una cu alta, cu deosebirea că una era mai vârstnică, obosită în contururile feței, în vreme ce a doua era o fată ca de optsprezece ani, ovală la față, specific ochioasă, cu buze cărnoase armenești. Pe o masă ședea trântită o râșniță turcească de cafea, cilindroidală, foarte ornamentată și ea cu arabescuri. De asemeni, pe mensola de sub oglindă se îngrămădeau ca într-o vitrină vreo douăzeci de sfeșnice de argint, de toate dimensiunile. Pe o ladă de formă italiană (o cassapanca sculptată cu flori și capete de înger) se ridica un vraf de cărți îmbrăcate în piele, părând – după aspectul lor de vechime, cotoarele imprimate în aur și găurile de cari – ediții din secolul al XVIII-lea. Cine le deschidea avea surpriza de a constata că sunt tipărite cu caractere armenești. Dușumeaua de scândură vopsită și ceruită era aproape toată ascunsă sub covoare persane. Soba nu arăta nici ea ca oricare alta, ci asemeni celor bătrânești, cu două coloane și ornamentații baroce, însă construită în teracotă albă. Acum nefăcându-se foc, o mare icoană pe lemn a Sfântului Nicolae se rezema între coloane pe postamentul de sus. O curiozitate pentru neinițiat reprezenta într-un colț un vraf de chilimuri și covoare împăturite și întoarse pe dos, ca într-o prăvălie de anticărie. Mirosea în aer a cafea, dar și a ceva putred și descompus.

— Și zi, nu vine Ioanide, regretă Angela Valsamaky, cu glasul ei gros, silindu-se a nu mișca prea mult buzele violent vopsite cu rouge și a nu-și crăpa fina tencuială de pudră și fard de pe fața ei senilă. Păcat! Ce om original!

— Hei... zise Panait Suflețel sărind de pe scaun în mijlocul odăii și trecându-și pieptenele degetelor prin părul alb, contrastând cu fața tânără, Ioanide e epicureu, Ioanide umblă acum după femei. El e Ahile în veșnică expediție erotică, filozoos, iubitor de viață!

— Canalia! șopti amabil doamna Valsamaky.

— Domnule, ești nedrept! protestă râzând Gaittany fără să treacă la apărare.

Dan Bogdan, mușcându-și puțin buza, interveni academic:

— Eu cred că Ioanide lucrează, are planuri. Îl socotesc, după umila mea părere, cel mai mare arhitect pe care l-am avut.

– Da, domnule, confirmă entuziast Gaittany, plin de o mulțumire personală.

– Așa cred și eu, adăugă mult mai moale Andrei Gulimănescu.

Gura lui șede mereu crispată într-o sforțare de a prinde opinia cea mai răspândită.

– Și ce plănuiește? întrebă inocent doamna Valsamaky.

– Un turn, răspunse din marginea modestă, unde șede, Smărăndache.

– Fu un răs general, care demoraliză pe Gaittany, încât îl făcu să ridice din umeri și să scoată puțin vârful limbii afară, în semn de posibilă eroare.

– Domnul Ioanide, vorbi atunci rar și blând Saferian de pe canapeaua lui, are idei mari, este artist, îl cunosc...

– Desigur, continuă Dan Bogdan, Ioanide nu-i un profesionist, el vizează lucruri poate imposibile deocamdată la noi, care însă sunt normale în altă parte. Eu mă mir că nu se duce în străinătate. Sunt sigur că ar face o carieră strălucită, am vorbit cu oameni care îl prețuiau extraordinar, nu se sfiau a declara că e un geniu.

Ion Pomponescu, la auzirea cuvântului „geniu”, avu o tresărire de indispoziție și păli, ca și când ar fi fost direct atins. Era un bărbat înalt, bine legat, cu mustața forfecată mâncată de caniție, îmbrăcat cu smoching tivit, ceremonios, politicos, important și solemn, de o infatuare discretă.

– Ei-ei! corectă el conciliant „enormitatea”. Nu neg meritul lui Ioanide, dar chiar așa, așa... E un om priceput, care dacă ar fi fost ordonat putea să ajungă cineva.

După această sentință, Pomponescu își roti ochirile blajine și suficiente asupra celor de față.

– Așa e! Întări aproape strigând Gulimănescu, veșnic solicitant și care avea știri că Pomponescu, fost ministru, putea să intre în minister.

Gaittany cerceta ceva foarte atent în agendă, Dan Bogdan rămase solid pe poziția lui, surâzând malițios, Saferian dădea din cap, ceilalți tăcură.

– Ce face, unde stă? întrebă Gonzalv Ionescu, pentru care Ioanide reprezenta neantul pur.

– Cine știe unde stă?! zise Panait Suflețel. Ioanide e cleric vagant, fără domiciliu fix.

– Nu, domnule, observă Gaittany, are locuință!

– Stă lângă șosea, explică și Saferian.

— Nu primește pe nimeni! obiectă Gulimănescu, rămânând iarăși cu gura căscată la Pomponescu, spre a vedea dacă a nimerit-o.

— Se zice că-l dau afară proprietarii, afirmă Pomponescu între solemn și ironic. Parcă dumneata l-ai surprins, domnule Smărăndache, nu-i așa?

Smărăndache nu așteptă vreo invitație și începu a debita anecdota pe care o știa pe dinafară. Fusese într-o zi să caute pe Ioanide, trimis de Pomponescu, și-l găsisese în mijlocul străzii, cu lucrurile toate pe trotuar. Planșe, suluri albastre de hârtii de calc, mese, scaune, cărți, vase de bucătărie, perne ședeau toate morman. Ioanide își așezase un fotoliu în drumul plin de iarbă (strada, într-un cartier nou, era foarte puțin frecventată de vehicule, fiind nepavată la un capăt) și reconstituia pe o masă niște machete plesnite de clădiri, rânduindu-le în jurul unei presupuse piețe în miniatură.

— Dar ce face cu machetele? se informă Gonzalv Ionescu, cu o mirare dezvăluind incomprehensibilitatea pentru el a unei asemenea fapte.

Panait Suflețel lămuri:

— Ioanide e un visător! Neprimind de la nimeni comanda de a face un for roman, el îl execută în ipsos.

Nepricepând subtilitățile lui Suflețel, Gonzalv Ionescu își continuă ancheta, ca și când ar fi fost vorba despre un individ imposibil:

— E însurat?

— E însurat, răspunse madam Valsamaky, o cunosc pe Elvira lui.

— Are și copii, completă Pomponescu.

— Or fi mari acum! bănuie madam Valsamaky, nu i-am văzut de mult, doar pe fată, acum doi-trei ani.

— Fata are aproximativ douăzeci și doi de ani, informă Dan Bogdan; băiatul e mai mic cu un an ori doi.

Smărăndăchioaia, care șezuse tăcută lângă Smărăndache, mărturisi că ea l-a văzut pe Ioanide, împreună cu alți prieteni, într-un palat în regulă, pe bulevard, că Ioanide i-a primit la miezul nopții într-o sală enormă cu șemineu, lustruri, mobile somptuoase, gobelinuri, oglinzi venețiene. Știa precis că Ioanide locuia acolo, cum i-a și afirmat. Discuția între musafirii lui Saferian Manigomian în jurul cazului Ioanide se continuă aprinsă, și astfel se stabili că Ioanide șezuse într-adevăr un an sau doi într-un astfel de palat, construit de el. Convenția cu proprietarul fusese ca Ioanide să locuiască în casă un timp determinat. Așa proceda de obicei, fie că era vorba de o

construcție mare, fie de una minusculă. Ioanide clădea pentru gustul lui și se complăcea în interioarele pe care le crease. Încerca părerea de rău a pictorilor de a se despărți de tablouri și adesea visa utopic să distrugă pe proprietari și să confiște imobilele construite de el. Probabil că întâmplarea cu aruncarea afară pe trotuar se datora unui conflict cu un client puțin rafinat, care, văzând că arhitectul întârzie să părăsească locuința la termenul convenit, îl scosese brutal din casă.

— Eu nu l-am văzut niciodată cu nevasta! observă Gulimănescu.

— E o femeie foarte fină, zise Pomponescu, bucuros a acorda merite soției și a le scădea pe ale soțului.

— Elvira a fost o frumusețe rară, completă madam Valsamaky.

— Ceea ce-i curios, mărturisi Dan Bogdan, este că Ioanide nu iese niciodată nici cu nevasta, nici cu copiii și nu-i poți vedea decât separat pe fiecare.

— Aici nu-i numai vina lui Ioanide, zise madam Valsamaky. Elvira a fost totdeauna independentă. Unde se duce ea nu merge și altul, ea are lumea ei. Copiii îi seamănă.

— Din ce trăiește? anchetă iarăși cu naivă compătimire Gonzalv Ionescu.

— Din ce trăiește! ridică din umeri Pomponescu. E profesor la Școala de Arhitectură; chiar dacă nu construiește des, are lucrări, e imposibil să moară de foame. Dacă n-are bani, de vină e dezordinea.

— Poate și Elvira! comentă madam Valsamaky.

— De ce? întrebă Gonzalv Ionescu.

Madam Valsamaky, care uitase că se află în societate și făcuse o observație pentru sine, își dădu seama de imprudență și, femeie avizată, dădu înapoi.

— Să lăsăm oamenii în pace! Nimeni nu poate pătrunde secretele alcovurilor. Ioanide e un om original, e șarmant, ce mai vorbă!

Și povesti cum într-o zi venise la ea arhitectul cu buzunarele pline de cireșe amare din speța acelor carnoase, sangvinolente și tot așa de dulci precât de amăru. „Madam Farfara, zisese el (doamna Valsamaky iscălea Angela Valsamaky, născută Farfara), am să-ți spun un secret: am mâncat din bunica dumitale!” „Ce oroare! exclamase madam Valsamaky. Ce-ți veni?” „Totuși, e perfect adevărat!” și Ioanide reaminti doamnei Valsamaky-

Farfara că la moșia Tămburești, unde era înmormântată bunica, creștea în vecinătatea imediată a mormântului bătrânei Farfara un cireș amar, încărcat vara de fructe, pe care copiii îl jefuiau cu mare lăcomie. El mâncase de atâtea ori, cățărât în pom, din acele cireșe mustoase... „Așadar, vezi că nu mint! Asta e viața. Fructele intră în sângele nostru, iar sângele nostru hrănește fructele.” Madam Valsamaky tăcu, zâmbind cu emoție, ceea ce nu se lămurea prin anecdota însăși. De fapt ascunsese ceva; Ioanide mai zisese: „Madam Valsamaky-Farfara, buzele tale sunt roșii ca cireșele amare de la Tămburești!” și o privise drept în ochi. Ioanide avea acest mod între ceremonios și brutal de a se purta cu femeile, știind să dozeze bine extremele. Erau cam mulți ani de atunci, și madam Valsamaky fusese turburată. Dar Ioanide schimbase tonul deodată, trecând la o convorbire inocentă și lipsită de orice paradox. „Nu vorbesc pentru tine, o ironizase mental Ioanide atunci, naivă madam Farfara, vorbesc Ioanei.” (Ioana era fata doamnei Valsamaky.)

Bonifaciu Hagienuş, un fel de silen cu pielea fâlcilor căzută, individ versatil și servil, epicureu nu lipsit de fineță, povesti și el, scandalizat, cum, întâlnindu-l odată pe stradă pe Ioanide, pe care nu-l cunoștea personal, după ce-l căutase peste tot, întrebându-l dacă este domnul Ioanide, acesta i-a răspuns fără nici o clipire: „Nu!” și i-a întors spatele.

— Ceea ce m-a surprins odată pe mine, ducându-mă la el acasă, zise Dan Bogdan, este că doamna Ioanide nu mi-a putut spune unde e. Lipsea de acasă de vreo două luni, doamna însă părea cu totul indiferentă.

— Ei se înțeleg foarte bine, zise madam Valsamaky. Sub indiferența și răceala lor e o prietenie veche. Să nu bârfești pe unul către altul când se ceartă, că se uită foarte urât.

— Mă rog, întrebă Pomponescu, unde dispăre Ioanide?

— Cine știe?! se hazardă Gulimănescu. L-am zărit odată cu o domnișoară.

— Lucrează, domnule, îi luă apărarea Gaittany, merge prin provincie, unde construiește.

— Cum era fata? chestionă madam Valsamaky.

— Înaltă, subțire, cu ochii foarte albaștri.

— E Pica, fata lui, identifică madam Valsamaky.

— Eu l-am văzut, vorbi Hagienuş tremurându-și fâlcile de plăcerea delațiunii, cu alta brună, cu ochii de migdală și buze foarte groase, roșii.

Spunând aceasta, privirile lui Hagienuş căzură asupra unuia din tablourile de pe pereți.

Pe chipul lui Saferian trecu o neliniște. Armeanul se propti în mâini spre a se ridica.

— Să mergem la ceai, invită el, să-l lăsăm în pace pe domnul Ioanide, săracul! El nu e aici să se apere.

Gaittany și Suflețel săriră și apucară pe sub brațe pe Saferian. Acesta avea dificultăți la mers, picioarele sale păreau umflate, făcea pașii cu mare încetineală. Chipul lui contrasta cu îmbrăcămintea largă și comodă. Avea o față măslinie, arabă, complet rasă, nas arcuit, fin, un răs protocolar, plin de benignitate.

— Pofțiți la ceai, pofțiți!

Cei doi îl lăsară pe un scaun, în capătul unei mese lungi dintr-o cameră alăturată, ceva mai mică. Pe masă erau cești de porțelan ornamentate cu dragoni albaștri (ceramică autentic orientală) pentru ceai, precum și largi feligene pentru cafea, căci „ceaiul” la Saferian era eclectic. În farfuri, la mijloc, erau expuse și unele gustări. Mai multe erau tăvile cu migdale, stafide, năut, smochine și un fel de corăbioare. El, Saferian, nu bea ceai, ci cafea, iar între două cafele mânca migdale. Odaia avea un mobilier de sufragerie în lemn sculptat de o complicație fantastică. Bufetul în special bătea recordul. Era ca un bufet obișnuit, cu un cat superior aplicat peste un parter, însă în dimensiuni așa de mari, încât servitoarea nu putea ajunge cu mâna la cheia ușii de sus și se urca pe un scaun. Sculptura lui cu ecusoane, frunze și volute era înrudită cu aceea a pupitrelor și jețurilor din bisericile baroce occidentale, mai frenetică totuși, de un țesut indiscernabil. Atenția musafirilor, care sorbeau fie ceai, fie cafea, era îndreptată asupra unei alte mobile de lemn. Aceasta era un pendul, extravagant ca tot interiorul lui Saferian. Un artist francez îl construise pentru un bogătaș din Siria, făcând toate hatărurile cumpărătorului, fără a putea să iasă din sfera unui anume înnăscut bun-gust. Printr-o întâmplare oarecare, pendulul intrase acum în proprietatea lui Saferian. Pe un postament cu două trepte ședeau două statui de femei în mărime naturală, sculptate astfel că fibra lemnului își arăta apele pe la genunchi și pe pantece. Între cele două femei era atât spațiu cât să încapă pendulul propriu-zis, încât ecranul se afla între subsuorile femeilor, care își împreunau mâinile deasupra orologiului, ținând în palme un mic

CUPRINS

I.....	5
II.....	25
III.....	47
IV.....	71
V.....	89
VI.....	101
VII.....	113
VIII.....	123
IX.....	137
X.....	155
XI.....	165
XII.....	179
XIII.....	195
XIV.....	209
XV.....	225
XVI.....	249
XVII.....	275
XVIII.....	291
XIX.....	319
XX.....	333
XXI.....	363
XXII.....	391
XXIII.....	421
XXIV.....	443
XXV.....	481
XXVI.....	513
XXVII.....	543
XXVIII.....	573
XXIX.....	587
XXX.....	607